

Brigitte Schniggenfittig · Jörg Wagner
Violetta Ciecińska · Miłosz Woźniak

POKAŻ JĘZYK

Podróż mowy z głowy do głowy

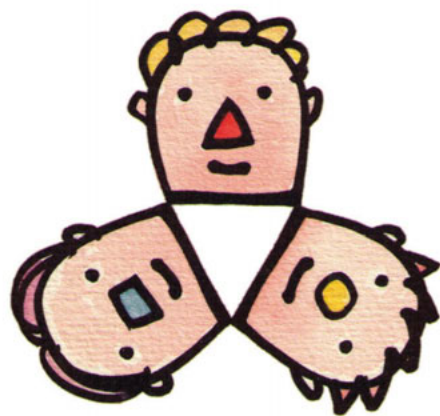

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Ilustracje Dieter Gilfert

Brigitte Schniggenfittig, Jörg Wagner
Violetta Ciecńska, Miłosz Woźniak

Pokaż język
Podróż mowy z głowy do głowy

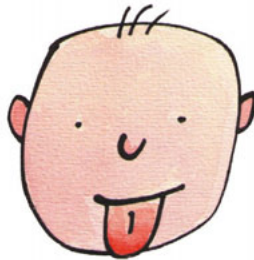
Brigitte Schniggenfittig, Jörg Wagner
Violetta Ciecińska, Miłosz Woźniak

POKAŹ JĘZYK

Podróż mowy z głowy do głowy

Ilustracje
Dieter Gilfert

Redaktorka merytoryczna i językowa wersji polskiej
Jolanta Tambor

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego · Katowice 2026

Seria

Kultura i Język Polski dla Cudzoziemców

Redaktorka naukowa serii

Jolanta Tambor

Rada naukowa serii

Prof. dr hab. Małgorzata Kita

Dr hab. Romuald Cudak, prof. UŚ em.

Prof. dr hab. Kazimierz Ożóg

Prof. dr hab. Ivana Dobrotová

Prof. dr Li Yinan

Dr Magdalena Styk

Recenzja

Kazimierz Ożóg

Zanim wybierzecie się w podróż

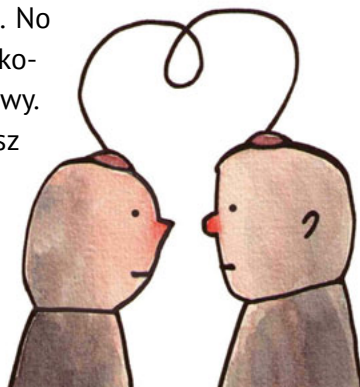
Zapraszamy Was na drugą część naszej językowej wyprawy. W pierwszej części szukaliśmy skarbów językowych ukrytych w słowach, ich formach i znaczeniach. Tym razem będziemy szukać odpowiedzi na pytanie, dlaczego czasami nam się wydaje, że ktoś mówi chińszczyzną, chociaż mówi po polsku. W takiej sytuacji ludzie mówią często „Że jak?” albo „O czym Ty do mnie mówisz, człowieku?”. Sposób mówienia to bardzo złożona sprawa. Ale i bardzo ciekawa!

Żeby mówić, wystarczy nam zaledwie około 40 głosek, które możemy zapisać w zeszycie 32 różnymi literami. A z tego powstają setki tysięcy słów, które łączymy w zdania i teksty. I tak tworzymy nasze wypowiedzi – krótkie i długie, ładne i brzydkie, interesujące i nudne, zrozumiałe i totalnie skomplikowane. W ten sposób możemy wyrażać nasze pytania, życzenia, obserwacje albo uczucia! Słowem: ogrom możliwości!

Która z tych wielu możliwości jest odpowiednia? Albo jeszcze inaczej: która pasuje w danej sytuacji? Jak rozmawiać z nauczycielką, sąsiadem, policjantem, koleżanką, wrogiem? Czy wszyscy zawsze rozumieją, co mamy na myśli? A jeśli rozumieją inaczej, niż chcieliśmy? Ależ ten język jest skomplikowany! Jeśli to wszystko jest tak zagmatwane, to może lepiej w ogóle nie mówić?

Czyżby takie „nic-nie-mówienie” miało sens? No, na pewno nie! Co więc zrobić? Wybierzmy się w małą podróż. Start znajduje się w naszej głowie, a meta – w jakiejś innej! Oho, chyba teraz właśnie zadaliście pytanie: „O czym Wy do mnie mówicie, ludzie?” Już tłumaczymy. Wyobraźcie sobie, że macie jakieś życzenie. Ono jest w Waszej głowie. No ale, żeby ktoś to życzenie mógł spełnić, to musi o nim wiedzieć. Czyli życzenie musi udać się w podróż do tej innej głowy.

Przydałaby się telepatia, czyli cudowne przekazywanie myśli. Niestety, jak do tej pory, to tak nie działa. No chyba że w bajkach. Potrzebna jest jakaś dodatkowa droga – taka, która dotrze do tej drugiej głowy. Coś w rodzaju obwodnicy. Taką obwodnicą jest nasz język.

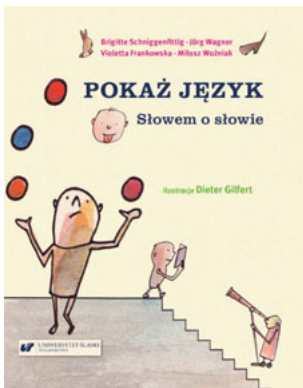
Wystarczy to życzenie wypowiedzieć, używając odpowiednich słów i łącząc je w zdania. Jak wszystko dobrze pójdzie, to ktoś zrozumie naszą wypowiedź dokładnie tak, jak chcieliśmy, czyli będzie wiedział, co mieliśmy na myśli. Czy ten ktoś to życzenie spełni, będzie jednak zależało od tego, jak się wyrazimy.

Podróż, na którą Was zapraszamy, ma wiele przystanków. Noszą one takie nazwy: *Mówienie, Rozumienie, Sytuacja, Kontekst*. I wiele, wiele innych! Wsiadając na tych przystankach, dowiecie się na przykład:

- dlaczego to, co mówimy, nie zawsze pasuje;
- kiedy wolno kłamać;
- czy mobbing ma coś wspólnego z językiem;
- czy uszy służą też do widzenia;
- dlaczego żarty są takie śmieszne;
- dlaczego specjaliści mówią tak, że ich nie rozumiemy;
- jak można czarować językiem.

W tekstach użyliśmy różnych kolorów, by ułatwić Wam czytanie:

- Przykłady mają kolor niebieski.
- Ważne pojęcia zaznaczamy kolorem zielonym.
- Do wyjaśniania słów używamy koloru fioletowego.

Poza tymi kolorami w książce pojawiają się dodatkowe symbole:

- + informacje uzupełniające,
- # odniesienia do tekstów, najczęściej literackich,
- & „zrób to sam”, czyli zagadki oraz inspiracje do zabaw i własnych eksperymentów,
- ∞ odniesienia do innych tekstów w tej książce i w tomie pierwszym pod tytułem *Pokaż język. Słowem o słowie*.

Nie pozostaje nam nic innego, jak życzyć Wam przyjemnej podróży!

Tak pokażemy Wam język

5 Zanim wybierzecie się w podróż
9 Ale draka! Co ma piernik do wiatraka?
13 Czy to grzecznie pokłamać troszeczkę?
16 Wihajster? Co to? No, to!
19 Daj mi banknota, na lody ochota
22 O ludzkiej grzeczności i jej magiczności
25 Pani Wielmożna, czy tak można?
28 Bolą słowa, tak jak głowa
32 Mamusiu, chce mi się siu-siu!
35 ZSOiT gra z ZSOiZ
38 Czy „potwornie” to zawsze upiornie?
40 Flaki z olejem? Dziękuję. Nie jem
44 Ale bombowe, po prostu odlotowe!
47 Pyry z gzikiem czy pampuch z sosikiem?
49 Kwadraty kopiemy, co o nich wiemy?
52 RTG na SOR-ze – może tu pomoże
54 Ściśle tajne? Ale fajne!
57 Czy coś mamy bez reklamy?
60 No, bij, kiju-samobiju!
64 Pulpet nie w sosie, ma wszystko w nosie
67 Entliczek, pentliczek...
71 Płynie prąd. Niby skąd?
74 Muzyka ma smak – niby jak?
77 Kasztan w białej czapie drogą sobie człapie
80 Ciężkie pióro, ciężka noga, że aż trwoga
83 Tyle waży duch, ile puch
86 O Tadkach-niejadkach
88 Zęby się pierze? No nie wierzę!
91 Z igły widły
94 Idzie luty, podkuj buty!
97 Bleee, ale to złe!
101 Trudne, ale ważne pojęcia
103 Teksty literackie, do których się odnosimy
107 Literatura o języku dla dorosłych

Trudne, ale ważne pojęcia

- akronim **52**
- aluzja **86**
- anglicyzm **43**
- antonim **44**
- czasownik **26, 89**
- definicja **50**
- dialekt **42, 47**
- dwuznaczność **65**
- dykcja **42**
- emocja **38**
- emotikon **46**
- eufemizm **85**
- frazeologizm **91**
- germanizm **47**
- gra językowa **64**
- grzeczność **15, 22**
- gwara **47**
- idiom **91**
- interiekcja **98**
- ironia **29**
- język **18, 26, 36**
 - literacki **42**
 - młodzieżowy **43, 44, 46**
 - ogólnopolski **42**
 - potoczny **42, 65**
 - regionalny **47, 48**
 - specjalistyczny **50**
 - tajny **54**
 - zbójcecki **54**
- kłamstwo **10, 13**
 - białe **15**
- kod **54**
- kolokacja **89**
- kontaminacja **45**
- kontekst **81**
- kryptojęzyk **54**
- ksywka **29**
- metafora **72, 75**
 - martwa **73**
- metonimia **81**
- mowa **80**
- nazwa **16**
 - binominalna **50**
- mieć coś na myśli **20, 65, 72, 80**
- obraz językowy **76, 78**
- oksymoron **39**
- personifikacja **78**
- pleonazm **33**
- polszczyzna **42**
- porównanie **72, 83**
- profesjonalista **52**
- przedrostek **39**
- przenośnia **72**
- przezvisko **29**
- przymiotnik **33, 38, 44**
- przysłówek **33, 38**
- przysłowie **14, 87, 94**
- puenta **64**
- reduplikacja **33**
- referencja **18**
- reklama **57**
- rozumienie **20, 81**
 - dosłowne **72**
 - przenośne **72, 75**
- różnorodność **27**
- rym **58, 61, 68, 86, 96**

rytm **61, 68, 86, 96**
rzeczownik **18**
 – abstrakcyjny **18**
samogłoska **33, 37, 55, 61**
sarkazm **29**
skrót **35, 51**
skrótowiec **26, 35, 51, 52**
slogan reklamowy **58**
spółgłoska **54, 55, 99**
stopniowanie **33**
sylaba **37, 68, 86**
synestezja **76**
synonim **19, 40**
sytuacja **20, 25, 37, 92**
szyfr Cezara **56**
termin fachowy **49**
terminologia **49**
tryb
 – przypuszczający **23**
 – rozkazujący **22**
uosobienie **78**
uproszczenie **50**
wieloznaczność **20, 37**
wykrzyknik **98**
wyliczanka **67, 68**
wypowiedź **40**
wyraz **31, 40**
 – dźwiękonaśladowczy **99**
wyrażenie **16, 38**
 – specjalistyczne **49**
wyzwisko **28**
zaimek **26**
zakłęcie **60**
zdrobnienie **70**
znaczenie **37, 39**

zwrot **96**
 – grzecznościowy **26**
 – przestarzały **26**
żart słowny **87**

Teksty literackie, do których się odnosimy

- s. 10–12 Astrid Lindgren: *Pippi Pończoszanka*.
Czyta Edyta Jungowska. Audiobook, 2022.
- s. 11 Astrid Lindgren: *Pippi wchodzi na pokład*.
Czyta Edyta Jungowska. Audiobook, 2011.
- s. 14 Jan Brzechwa: *Kłamczucha*.
W: *Sto bajek*.
Wydawnictwo Siedmioróg, Wrocław, 2009, s. 146.
- s. 15 David Walliams: *Babcia Rabuś*.
Czyta Jarosław Boberek. Audiobook, 2015.
- s. 18 Jonathan Swift: *Podróże Guliwera*.
Księgarnia Wydawnictwo Skrzat Stanisław Porębski, Kraków, 2013.
- s. 19 Stanisław Lem: *Cyberiada*.
Wydawnictwo Agora, Warszawa, 2009.
- s. 24 Ludwik Wiszniewski: *Koziółeczek*.
W: *Dwa gawronki i inne wierszyki*.
Nasza Księgarnia, Warszawa, 1957, s. 57.
- s. 24 A.A. Milne: *Kubuś Puchatek*.
Czyta Janusz Gajos. Audiobook, 2014.
- s. 25 Aleksander Fredro: *Pan Jowialski. Wydanie Jubileuszowe*.
Pewne Wydawnictwo, Kielce, 2023, s. 143.
- s. 28 Daniel Defoe: *Robinson Kruzo*.
Agencja Wydawnicza Ostroróg, Warszawa, 2020, s. 111–112.
- s. 29, 31 Michael Gerard Bauer: *Alek Topa. Ale wtopa!*
Nasza Księgarnia, Warszawa, 2015, s. 94–95, 191.
- s. 30 Lucy Maud Montgomery: *Ania z Zielonego Wzgórza*.
Czyta Joanna Pach-Żbikowska. Audiobook, 2024.

- s. 34 Julian Tuwim: *Lokomotywa*.
W: *Wiersze dla dzieci*.
Prószyński i S-ka, Warszawa, 2010, brak strony.
- s. 40–42 Christine Nöstlinger: *Konrad, chłopiec z puszki*.
Philip Wilson, Warszawa, 2005, s. 75–76, 82.
- s. 53 Cornelia Funke: *Łowcy Duchów. Lodowaty trop*.
Egmont, Warszawa, 2007.
- s. 53 Cornelia Funke: *Łowcy Duchów. Wielkie niebezpieczeństwo*.
Egmont, Warszawa, 2007.
- s. 53 Cornelia Funke: *Łowcy Duchów. Ogniste zmory*.
Egmont, Warszawa, 2007.
- s. 53 Cornelia Funke: *Łowcy Duchów. Zamek straszydeł*.
Egmont, Warszawa, 2007.
- s. 54 Cornelia Funke: *Dzikie kury*.
Egmont, Warszawa, 2006, s. 5.
- s. 54 Astrid Lindgren: *Przygody detektywa Blomkvista*.
Czyta Edyta Jungowska. Audiobook, 2019.
- s. 57 Roald Dahl: *Charlie i fabryka czekolady*.
Trefl Books, Gdynia, 2023, s. 169.
- s. 58 Reklama żelków Haribo
<https://www.youtube.com/watch?v=6kmJvfaTH5U>
- s. 58 Reklama czekolady Milka
<https://kobieta.onet.pl/teraz-jeszcze-delikatniejszy-smak-czekolady-milka/zxgcmfw>
- s. 58 Reklama czekolady Terravita
<https://www.youtube.com/watch?v=yfA14L90Nkw>
- s. 60 Jacob i Wilhelm Grimm: *Stoliczku, nakryj się!*
Wolne lektury. Tłum. Marceli Tarnowski, s. 4.
<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/stoliczku-nakryj-sie/>

- s. 60 *Ali Baba i czterdziestu rozbójników.*
Część 1. Z cyklu *Baśnie z 1001*.
<https://audio-bajki.pl/bajki/ali-baba-i-czterdziestu-rozbojnikow-czesc-i>
- s. 62 Bibi Blocksberg: *Mała Czarodziejka*. Film.
Reżyseria: Hermine Huntgeburth i Franz Osten, 2002.
- s. 62 J.K. Rowling: *Harry Potter i więzień Azkabanu*.
Media Rodzina, Poznań, 2025.
- s. 64–66 Helen Rutter: *Jak z... zostałem standuperem, czyli historia Billy’ego Plimptona*.
Zielona Sowa, Warszawa, 2017, s. 7–8, 179, 219, 251.
- s. 71 Cornelia Funke: *Atramentowe serce*.
Wydawnictwo Kropka, Warszawa, 2025, s. 15–16.
- s. 76 Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Melodia mgieł nocnych*.
W: *Poezje. Kazimierz Przerwa-Tetmajer*.
Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa, 1980, s. 230.
- s. 77 Ewa Szelburg-Zarembina: *Idzie niebo ciemną nocą*.
Nasza Księgarnia, Warszawa, 1987, s. 24.
- s. 79 Danuta Wawilów: *Cichy wietrzyk*.
W: *Danuta Wawilów dzieciom*.
Nasza Księgarnia, Warszawa, 2013, s. 27.
- s. 83 Otfried Preussler: *Mały Duszek*.
Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa, 2022, s. 7.
- s. 91 Małgorzata Strzałkowska: *Gwałtu! Rety! Co się dzieje?!*
W: *Gimnastyka dla języka (i Polaka, i Anglika)*.
Media Rodzina, Poznań, 2004, s. 16–17.
- s. 95 Grzegorz Strzeboński: *Przysłowia polskie*.
Greg, Kraków, 2022, s. 6.
- s. 96 Jørn Lier Horst i Hans Jørgen Sandnes: *Operacja Księga Czarodzieja*.
Media Rodzina, Poznań, 2023, brak strony.
- s. 98 Thierry Culliford, Falzar: *Smerfy i świat emocji. Smerf, który ciągle kłamał*.
Egmont, Warszawa, 2022, s. 27.

- s. 98 Anna Sójka, Ewa Barska, Marek Głogowski: *Reksio. Wielka księga przygód*. Papilon, Poznań, 2017, s. 38.
- s. 99 Morris i Patrick Nordmann: *Lucky Luke. Legenda Zachodu*. Egmont, Warszawa, 2020, s. 30.
- s. 99 Kornel Makuszyński i Marian Walentynowicz: *Przygody Koziołka Matołka*. Oficyna Wydawnicza G&P, Poznań, 2019, s. 65.

Literatura o języku dla dorosłych

(czyli literatura specjalistyczna używana przez autorów)

Bańko, Mirosław (2023): *Słownik onomatopei czyli wyrazów dźwięko- i ruchonaśladowczych*. Warszawa: PWN.

Bańko, Mirosław (2024): *Słownik dobrego stylu, czyli wyrazy, które się lubią*. Warszawa: PWN.

Bonacchi, Silvia (2011): *Höflichkeitsausdrücke und anthropozentrische Linguistik*. Warszawa: Wydawnictwo Euro-Edukacja.

Borek, Bartłomiej (2018): Metafora w poezji dla dzieci Danuty Wawiłow. *Białostockie Archiwum Językowe* 18. Wydawnictwo Uniwersytetu Białostockiego, s. 11–27.

Brzozowska, Dorota (2012): Logiczne aspekty języka a teksty humorystyczne. Rola mechanizmu logicznego w dowcipach. *Investigationes Linguisticae* 25, s. 15–26.

Bubenhofer, Noah et al. (2025): *Studienbuch Linguistik. Band 1: Gegenwartssprache*. Berlin / Boston: de Gruyter.

Budzan, Tomasz (1998): O tzw. maksymach konwersacyjnych. *Nowa Krytyka* 9, s. 197–205.

Burkhard, Hanna (2010): Miejsce kolokacji w leksykografii i ich rola w tworzeniu tekstów w języku obcym. *Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 17, s. 17–184.

Cetnarowska, Anna (2023): Językowe strategie kłamania. W: Robert Rogowski (red.): *Kłamstwo i kłamanie – ujęcie interdyscyplinarne*. Nowy Sącz: Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, s. 7–20.

Chudzik, Anna (2020): Homonimia nazw własnych w żartach obrazkowych. W: Justyna Winiarska / Aneta Załazińska (red.): *Multimodalność komunikacji*. Kraków: Księgarnia Akademicka, s. 107–123.

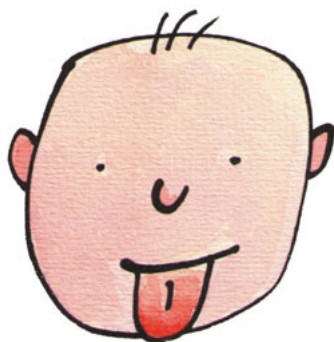
Data, Krystyna (2012): Wyliczanki dziecięce w kontekście kulturowym. *Język a kultura* 23, s. 335–342.

Daković, Sybilla (2006): *Interiekcje w języku polskim, serbskim, chorwackim i rosyjskim. Opis i konfrontacja*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

- Drzazga, Anna (2019): Interiekcje jako problem tłumaczeniowy. W: Piotr Sulikowski / Anna Sulikowska / Emil Lesner (red.): *Translation Landscapes – Internationale Schriften zur Übersetzungswissenschaft* 3. Hamburg: Dr. Kovač Verlag, s. 99–114.
- Fedorowicz, Agnieszka (2008): Dobór i zasady opisu skrótów i skrótowców w Wielkim słowniku języka polskiego. W: Piotr Żmigrodzki / Renata Przybylska (red.): *Nowe studia leksykograficzne* 2. Kraków: Lexis, s. 73–90.
- Furgalińska, Joanna (2009): *Entliczek pentliczek, czyli polskie wyliczanki*. Katowice: Wydawnictwo Sonia Draga.
- Geremek, Bronisław (1980): O językach tajemnych. *Teksty: teoria literatury, krytyka, interpretacja* 2 (50), s. 13–36.
- Glück, Helmut / Rödel, Michael (2016) (red.): *Metzler Lexikon Sprache*. 5. Auflage. Stuttgart: Metzler Verlag.
- Gruchmanowa, Monika et al. (1987) *Mowa mieszkańców Poznania*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
- Grzenia, Jan (1993): Odczytywanie aluzji literackiej. *Język Artystyczny* 8, s. 48–61.
- Kaptur, Ewa (2021): Językowe zabawy w wierszach Małgorzaty Strzałkowskiej. *Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza* 28 (48), nr 2, s. 241–258.
- Kochmańska, Wioletta (2020): Obraz czł(owi)eka w tekstach przysłów polskich. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 19, s. 191–203.
- Krzyżanowski, Julian (1960): U średniowiecznych źródeł przysłów polskich. *Pamiętnik Literacki: czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej* 51/3, s. 69–90.
- Kubacki, Artur (2016): O abrewiacjach i akronimach w pracy tłumacza przysięgłego języka niemieckiego i polskiego. *Lingua Legis* 24, s. 7–22.
- Leńczuk, Mariusz (2017): Dwa staropolskie zaklęcia z XV. *Studia Źródłoznawcze. Commentationes* XV, s. 217–228.
- Łomzik, Magdalena (2020): Magiczny Wunschpunsch – zaklęcia w przekładzie na język polski. W: Małgorzata Chrobak / Dorota Szczęśniak (red.): *Michael Ende – czyli fantasta. Sylwetka i strategia pisarska*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, s. 255–269.

- Łopatka, Justyna (2014): *Przezviska ludowe we współczesnej komunikacji*. W: Katarzyna Burska / Bartłomiej Cieśla (red.): *Kreatywność w przestrzeni publicznej*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 247–254.
- Maćkiewicz, Jolanta (2020): Metonimia jako narzędzie perswazji (na przykładzie tekstów prasowych). *Zeszyty Prasoznawcze* 63, nr 3 (243), s. 33–46.
- Madeja, Agnieszka (2012): „Sapie, dyszy i dmucha”, czyli o interiekcjach w nauczaniu języka polskiego jako obcego i rodzimego. *Postscriptum Polonistyczne* 2 (10), s. 219–230.
- Marcjanik, Małgorzata (2007): *Grzeczność w komunikacji językowej*. Warszawa: PWN.
- Müldner-Nieckowski, Piotr (2007): *Wielki słownik skrótów o skrótowców*. Wrocław: Wydawnictwo Europa.
- Niesporek-Szamburska, Bernadeta / Bula, Danuta (2009): „Mowa reklamowa”, czyli o reklamie w języku dzieci i młodzieży. W: Olga Wolińska / Mariola Szymczak-Rozlach (red.): *Języki zachodniostowiańskie w XXI wieku. Współczesne języki słowiańskie* 3. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 154–162.
- Nowowiejski, Bogusław (2003): Inspiracje kulturowe współczesnych przezvisk uczniowskich na Podlasiu. *Białostockie Archiwum Językowe* 3, s. 147–161.
- Pajdzińska, Anna (1991): Językowe granice metafory. *Pamiętnik Literacki* 82/1, s. 131–143.
- Perz, Magdalena Ewelina (2022): Kolokacje przymiotnikowe w językach polskim, francuskim i angielskim – ujęcie kontrastywne. W: Andrzej Charciarek / Anna Zych / Ewa Patrycja Kapela (red.): *Jednostki języka w systemie i w tekście*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 194–207.
- Piecychna, Beata (2020): Przymiotniki i imiesłowy przymiotnikowe czynne w przekładzie tekstów reklamowych z języka angielskiego na język polski. *Prace Językoznawcze* 22 (4), s. 103–119.
- Piekot, Tomasz (2008): *Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do analizy socjolektu*. Wałbrzych: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa.
- Rak, Maciej / Sikora, Kazimierz (2016) (red.): *Słowiańska frazeologia gwarowa*. Kraków: Księgarnia Akademicka.

- Rębkowska, Agata (2016): Humor w badaniach nad przekładem. *Acta Universitatis Wratislaviensis* 63, s. 157–174.
- Szadyko, Stanisław (1997): Akronimy. *International Journal of Management and Economics* 3, s. 116–130.
- Wierzba, Waldemar (2011): *Kieszonkowy słownik gwary poznańskiej*. Poznań: Albus.
- Wilkoń, Aleksander (2000): *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Wójciuk, Anna (2016): Skuteczne przekonywanie w przekazach reklamowych: językowe środki perswazji stosowane w kampaniach społecznych. W: Barbara Mitrenga (red.): *Linguarum Silva. Słowo – wartość – jakość w języku i w tekście 5*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 169–182.

A język pokazywali Wam

BRIGITTE SCHNIGGENFITTIG studiowała językoznawstwo i translatorykę na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie. Jest tłumaczką, wykłada język polski oraz niemiecki na Uniwersytecie Marcina Lutra Halle-Wittenberg.

Dr JÖRG WAGNER ukończył studia nauczycielskie ze specjalnością język niemiecki i angielski. Wykłada językoznawstwo w Instytucie Germanistyki na Uniwersytecie Marcina Lutra Halle-Wittenberg.

Dr VIOLETTA CIECIŃSKA studiowała filologię germańską na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Adiunktka w Zakładzie Języka Niemieckiego UAM. Ukończyła również Studia Podyplomowe Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego.

Dr MIŁOSZ WOŹNIAK studiował germanistykę, ukończył także podyplomowe studia tłumaczeniowe. Wykłada językoznawstwo na germanistyce Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, naukowo związany z Zakładem Języka Niemieckiego UAM.

DIETER GILFERT studiował malarstwo i grafikę w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych Burg Giebichenstein w Halle (Saale). Jest niezależnym malarzem i grafikiem.
<https://www.dieter-gilfert.de>

Prof. dr hab. JOLANTA TAMBOR jest językoznawczynią, jej zainteresowania to: etno- i socjolingwistyka, języki regionalne i mniejszościowe, językowy obraz świata, glottodydaktyka polonistyczna. Pracuje w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego i jest dyrektorką Szkoły Języka i Kultury Polskiej.

Redakcja i korekta
Olga Nowak

Ilustracje
Dieter Gilfert

Projekt okładki
Redakcja techniczna oraz łamanie
Henrike Kaiser

Opracowanie graficzne
Therese Schneider

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Wydanie oryginalne
Wer sagt denn sowas?
Eine Sprach-Reise vom Sagen zum Verstehen
Brigitte Schniggenfittig, Jörg Wagner
Selbstverlag

Copyright ©2026 by Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 1644-0552
ISBN 978-83-226-4676-2
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-4677-9
(wersja elektroniczna)

Dziękujemy Instytutowi Germanistyki Uniwersytetu im. Marcina Lutra Halle-Wittenberg za wsparcie finansowe.

<https://doi.org/10.31261/PS.254>

<https://orcid.org/0000-0002-1619-3631>
<https://orcid.org/0000-0001-7228-7643>
<https://orcid.org/0000-0002-0075-6604>

<https://orcid.org/0000-0003-0726-6680>
<https://orcid.org/0000-0001-9379-5962>
<https://orcid.org/0000-0002-0801-3821>

Pokaż język : podróż mowy z głowy do głowy /
Brigitte Schniggenfittig, Jörg Wagner, Violetta
Ciecińska, Miłosz Woźniak ; ilustracje Dieter
Gilfert ; redaktorka merytoryczna i językowa
wersji polskiej Jolanta Tambor. Wydanie I. –
Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego,
2026. – (Kultura i Język Polski dla Cudzoziemców)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Jordana 18, 40-043 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa
volumina.pl Sp. z o.o.
ul. Księcia Witolda 7–9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. 14,0. Ark. wyd. 6,0. PS 254. Cena 59,90 zł (w tym VAT).